

МИКИТЮК ВІКТОРІЯ, здобувачка вищої освіти,
ХИЛЬКО ІВАН, старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ

У сучасних умовах розвитку економіки цифрові технології відіграють важливу роль у вдосконаленні системи державного управління, зокрема у сфері податкового адміністрування. Використання інформаційних технологій дозволяє підвищити ефективність збору податків, покращити аналітичні можливості державних органів та забезпечити більш точне прогнозування податкових надходжень до бюджету. Цифровізація податкової системи є важливим етапом реформування державних фінансів України, що спрямований на підвищення прозорості, зниження адміністративного навантаження на платників податків та боротьбу з ухиленням від оподаткування.

Важливим кроком у цьому напрямі стало впровадження Національної стратегії доходів України до 2030 року, затвердженої Кабінетом Міністрів України у 2023 році. Ця стратегія визначає основні напрями модернізації податкового адміністрування, серед яких особливе місце займає цифровізація процесів збору та аналізу податкової інформації. Основною метою таких змін є створення сучасної податкової системи, яка буде ефективною, прозорою та максимально автоматизованою [1].

Цифровізація податкової сфери дозволяє значно підвищити якість обробки інформації та забезпечити доступ до значних обсягів даних. Накопичення та аналіз податкової інформації є основою для формування прогнозів щодо майбутніх бюджетних надходжень. Використання сучасних інформаційних систем сприяє підвищенню точності економічного аналізу та дає можливість оперативно реагувати на зміни у податковому середовищі.

Одним із ключових напрямів цифрової трансформації податкової системи є автоматизація взаємодії між платниками податків та податковими органами. Перехід до електронного документообігу, подання звітності в онлайн-режимі та використання електронних сервісів дозволяє значно спростити процедури адміністрування податків. Це не лише зменшує витрати часу та ресурсів для платників податків, але й створює умови для накопичення значних масивів цифрових даних, які можуть використовуватися для аналітики та прогнозування бюджетних надходжень [2].

Завдяки автоматизованому збору та зберіганню інформації формується єдина база податкових даних, яка є важливою основою для проведення економічного аналізу. Такі дані можуть використовуватися для визначення тенденцій розвитку економіки, оцінки податкового потенціалу та прогнозування обсягів майбутніх надходжень до державного бюджету.

У рамках реалізації Національної стратегії доходів Державна податкова

служба України активно впроваджує сучасні інформаційно-комунікаційні системи для обробки та аналізу великих масивів даних. Зокрема, було створено систему «Автоматизована система роботи з великими масивами даних для проведення аналізу ризиків з трансфертного ціноутворення» (ІКС BigData TP). Дана система дозволяє обробляти значні обсяги інформації в електронному вигляді, аналізувати податкові ризики та підвищувати ефективність податкового контролю [3].

Використання технологій аналізу великих даних є важливим інструментом сучасної податкової аналітики. Завдяки таким технологіям податкові органи можуть швидко обробляти значні обсяги інформації, виявляти закономірності у фінансових операціях та прогнозувати можливі зміни у надходженнях податків. Це сприяє більш ефективному управлінню державними фінансами.

Важливим напрямом використання цифрових технологій є впровадження системи управління податковими ризиками, або комплаєнс-підходу. Така система передбачає застосування аналітичних інструментів для визначення потенційних ризиків ухилення від оподаткування. Використання ризикоорієнтованого підходу дозволяє більш ефективно організувати податковий контроль та спрямовувати ресурси на перевірку тих суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з підвищеним рівнем ризику [1].

Застосування таких інструментів дозволяє підвищити ефективність податкового контролю без значного збільшення кількості перевірок. Аналітичні системи можуть автоматично визначати можливі порушення податкового законодавства, що значно підвищує результативність роботи податкових органів.

Окрему роль у цифровізації податкового адміністрування відіграє впровадження електронного аудиту. В Україні розпочато пілотне впровадження системи електронного аудиту на основі міжнародного стандарту SAF-T UA, який передбачає подання підприємствами фінансових даних у стандартизованому електронному форматі. Це дозволяє здійснювати автоматизований аналіз інформації та значно скорочує час проведення податкових перевірок [4].

Стандартизація податкової інформації створює можливості для використання сучасних аналітичних методів та програмних засобів. У результаті податкові органи можуть швидше отримувати необхідні дані, проводити їх аналіз та формувати більш обґрунтовані прогнози щодо майбутніх бюджетних надходжень.

Ще одним прикладом використання цифрових технологій у податковій сфері є впровадження електронної системи «е-Акциз». Вона забезпечує цифровий облік виробництва та обігу підакцизних товарів, зокрема алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального. Система передбачає використання електронних акцизних марок з QR-кодами, що дозволяє відстежувати рух товарів та забезпечувати контроль за сплатою акцизного податку [4].

Застосування таких цифрових інструментів сприяє зменшенню обсягів нелегального обігу підакцизної продукції. У результаті держава отримує більш повну інформацію про товарні потоки та може підвищити ефективність контролю за сплатою податків.

Важливим інструментом для аналізу податкових надходжень є також міжнародний автоматичний обмін податковою інформацією. Україна приєдналася до системи автоматичного обміну фінансовими даними CRS, яка об'єднує понад сто країн світу. Завдяки участі у цій системі податкові органи можуть отримувати інформацію про фінансові активи резидентів за кордоном, що дозволяє більш ефективно виявляти випадки ухилення від оподаткування [3]. Отримані в рамках міжнародного обміну дані можуть використовуватися для проведення аналітичних досліджень та оцінки податкових ризиків. Це створює додаткові можливості для прогнозування надходжень до бюджету та підвищення ефективності податкової політики.

Суттєву роль у цифровій трансформації податкової системи відіграє розвиток електронних сервісів для платників податків. Зокрема, розширюється функціональність Електронного кабінету платника, що дозволяє подавати звітність, отримувати інформацію про податкові зобов'язання та взаємодіяти з податковими органами в онлайн-режимі. Використання таких сервісів сприяє підвищенню рівня добровільного виконання податкових зобов'язань.

Накопичення цифрових даних у процесі використання електронних сервісів створює додаткові можливості для проведення економічного аналізу. Застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє не лише контролювати процес сплати податків, але й прогнозувати майбутні надходження до бюджету [5].

Таким чином, цифрові технології відіграють ключову роль у модернізації податкової системи України. Використання інформаційно-комунікаційних систем, технологій аналізу великих даних, електронного аудиту та міжнародного обміну податковою інформацією сприяє підвищенню ефективності податкового адміністрування. У результаті створюються умови для більш точного аналізу та прогнозування податкових надходжень, що є важливим фактором стабільності державних фінансів та економічного розвитку країни.

1. Національна стратегія доходів до 2030 року: податкові реформи та цифровізація/ДПС України. URL: <https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/946166.html>

2. Податкове адміністрування в Національній стратегії доходів України до 2030 року/ДПС України. URL: <https://rv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/870666.html>

3. ДПС: ключові результати виконання Національної стратегії доходів у 2024 році/ ДПС України. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/natsionalna-strategiya-dohodiv/878316.html>

4. Цифровізація, прозорість і підтримка бізнесу: податкова реформа 2025 / ДПС України. URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/936941.html>

5. Хилько І.І., Гребенюк І.В. Використання сучасних інформаційних технологій та штучного інтелекту для прогнозування економічних показників. *Нові інформаційні технології управління бізнесом* : збірник тез ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2026. С. 280-282. URL : https://unionba.com.ua/storage/content/osvita/zbirnyk_tez_npk_2026.pdf

